

İyilik, Kötülük ve Allah: Felsefi Bir Yolculuk

Ahlakın kökeninden kötülük problemine rasyonel bir bakış.

Bu sunum, insan zihninin “boş bir levha” olup olmadığını sorgulayarak başlar, ahlakın rasyonel temelini araştırır ve “Eğer Tanrı iyiye neden kötülük var?” sorusuna ontolojik bir perspektif sunar.

İnsan 'Boş Bir Levha' (Tabula Rasa) mıdır?

Eski Görüş: 20. yüzyılın başında felsefe ve psikoloji dünyası, insanın ahlaki hiçbir eğilimi olmadan doğduğunu ve her şeyin kültür/aile tarafından öğretildiğini savunuyordu.

Yeni Bulgular: Son 30-40 yılda bilişsel bilimlerde yapılan devrim niteliğindeki çalışmalar bu ezberi bozdu.

Gerçek: İnsan, ahlaki bir sistemi edinecek zihinsel bir altyapı (Fıtrat) ile dünyaya gelir. Kültür bu yapıyı şekillendirir, ancak onu yoktan var etmez.

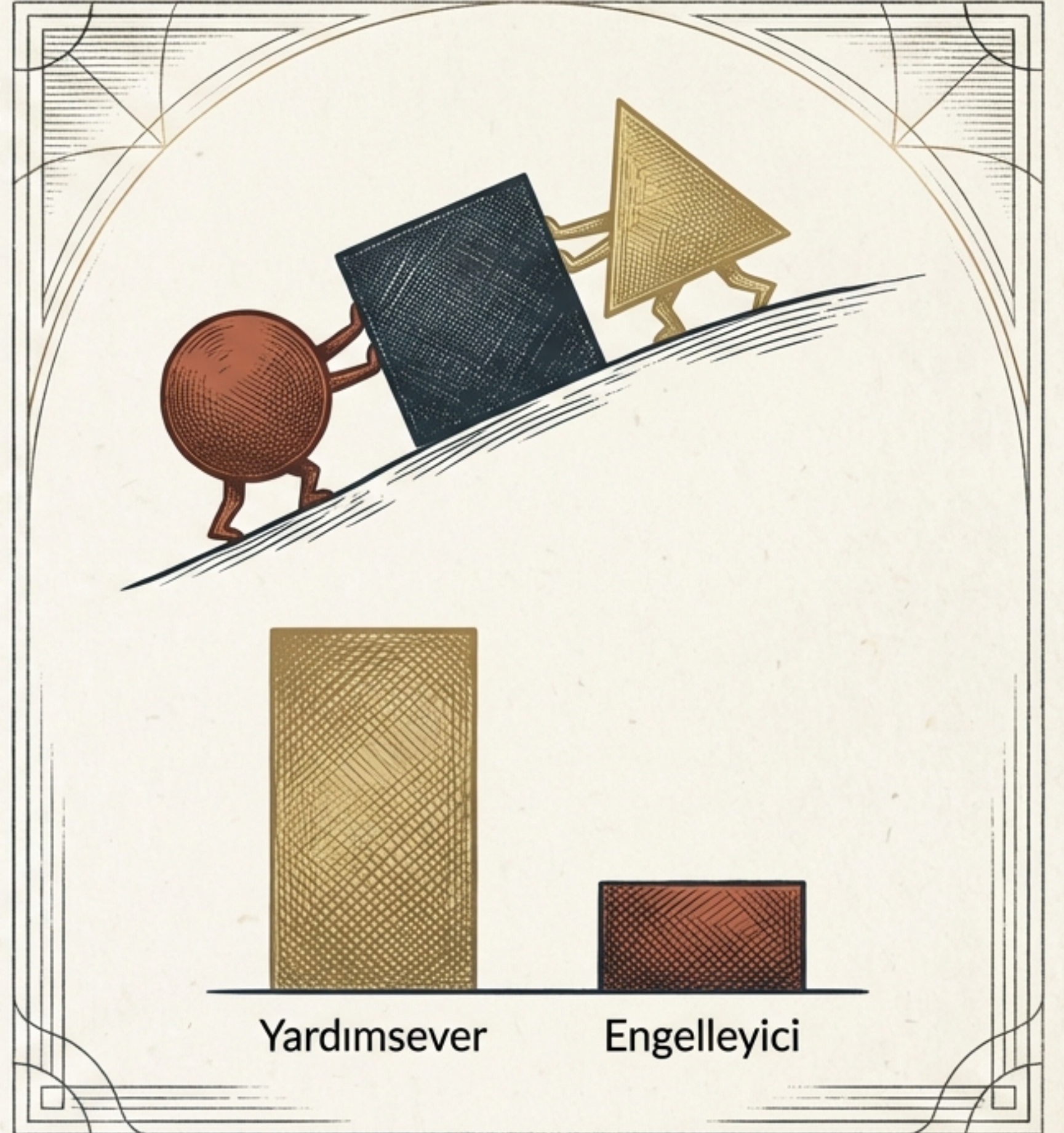

Bebeklerin Ahlaki Pusulası: Yale Kukla Deneyleri

Deney: Konuşma yetisi henüz gelişmemiş bebeklere bir kukla gösterisi izletiliyor. Bir kukla 'yardımsever' davranırken, diğeri 'engelleyici/mızıkçı' davranıyor.

Sonuç: Bebeklerin büyük çoğunluğu, önlerine konulduğunda 'yardımsever' kuklayı seçiyor. Nötr kuklaları ise 'kötü' kuklalara tercih ediyorlar.

Anlamı: Bir bebek henüz 'eğitim' almamıştır. Bu seçimler, insanın iyiyi ve kötüyü ayırt edecek donanımına yaratıldığıının kanıtıdır.

Fenomen ve Temel: İnanmayan Biri 'İyi' Olamaz mı?

FENOMEN (Görünen Eylem)

Gözlem: Bir deprem olduğunda ateist bir birey enkaz altına girip hayat kurtarabilir. Cömertlik ve fedakarlık sadece inananlara özgü değildir.

"Fenomen olarak ateistler ahlaktan yoksundur diyemeyiz. Ancak ahlaklarının mantıksal temelini göstermeleri mümkün değildir." — Prof. Dr. Caner Taslaman

TEMEL (Rasyonel Zemin)

Ateist Görüş

İnstabilik

Teist Görüş

Steori

Fıtrat Gerçeği: Doğuştan gelen vicdan ateistte de, mümin de mevcuttur.

Ayırım: Sorun ateistin iyi eylemde bulunup bulunamayacağı (Pratik) değil, bu eylemi rasyonel bir temele oturtup oturtamayacağıdır (Teori).

Cüzdan Paradoksu: Neden İyi Olmalıyım?

Senaryo: Yerde yüklü miktarda para dolu bir cüzdan buldunuz. Kimse görmüyor.

Ateist/Materyalist Denklem:

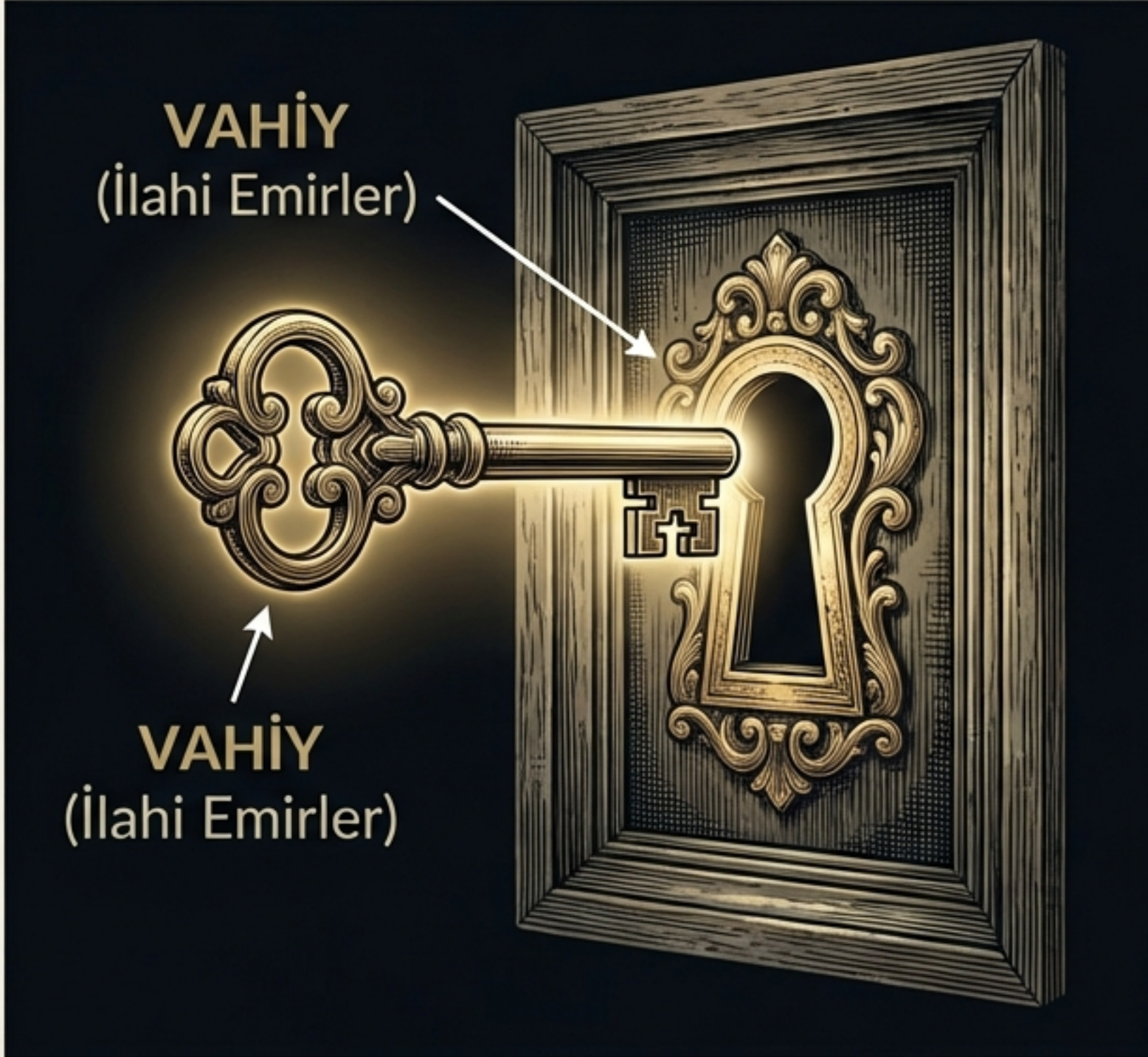
İnsan tesadüfi bir canlıdır. Biyoloji 'hayatta kal ve çıkarını koru' der. Cüzdanı vermek mantıksal bir 'zarardır'. İçinizdeki ses sadece biyolojik bir yanılsamadır.

Teist Denklem:

İçimdeki ses (vicdan) ile Yaratıcı'nın emri (vahiy) örtüşür. Çıkarıma aykırı olsa bile, bu eylemin mutlak bir değeri ve ahirette bir karşılığı vardır.

Kilit ve Anahtar Uyumunu

Kilit (Fıtrat): İçimizde doğuştan var olan, 'çalma', 'öldürme', 'yardım et' diyen vicdan mekanizması.

Anahtar (Vahiy): Allah'ın gönderdiği evrensel ahlaki emirler.

Uyum: Vahiy, içimizdeki vicdanla tam örtüşür. Bu uyum tesadüf değildir; anahtarın kapıyı açması gibi, Yaratıcı'nın bilinçli tasarımıdır. Ahlaki hislerimiz, ancak Allah'ın varlığıyla mantıksal bir zemine oturur ve illüzyon olmaktan kurtulur.

Kültürün Ötesindeki Otorite

Sorun: Eğer ahlak sadece toplumsal bir uzlaşıysa, farklı kültürlerin 'kötü' eylemlerini yargılayamayız.

Örnekler:

- Hindistan'da eşi ölen kadının yakılması (Sati geleneği).
- Nazi Almanyası'nda soykırımın yasal olması.

Çözüm:

Toplumu ve kültürü aşan bir "Meşru Otorite" (Allah) yoksa, Nazilere "yaptığınız yanlış" diyemezsiniz; sadece "bizim kültürümüze uymuyor" diyebilirsiniz. Allah inancı, evrensel ahlakın tek dayanağıdır.

Eleştirinin Tutarsızlığı

İddia: Ateistler sıklıkla İslam'ın bazı hükümlerini (evlilik, savaş hukuku vb.) “ahlaka aykırı” bularak eleştirir.

Mantıksal Çöküş: Bir ateist, “masum bir insanı öldürmek ile tavuk yemek arasındaki farkı” materyalist düzlemde (atom/DNA seviyesinde) temellendiremez. İkisi de biyolojik yığındır.

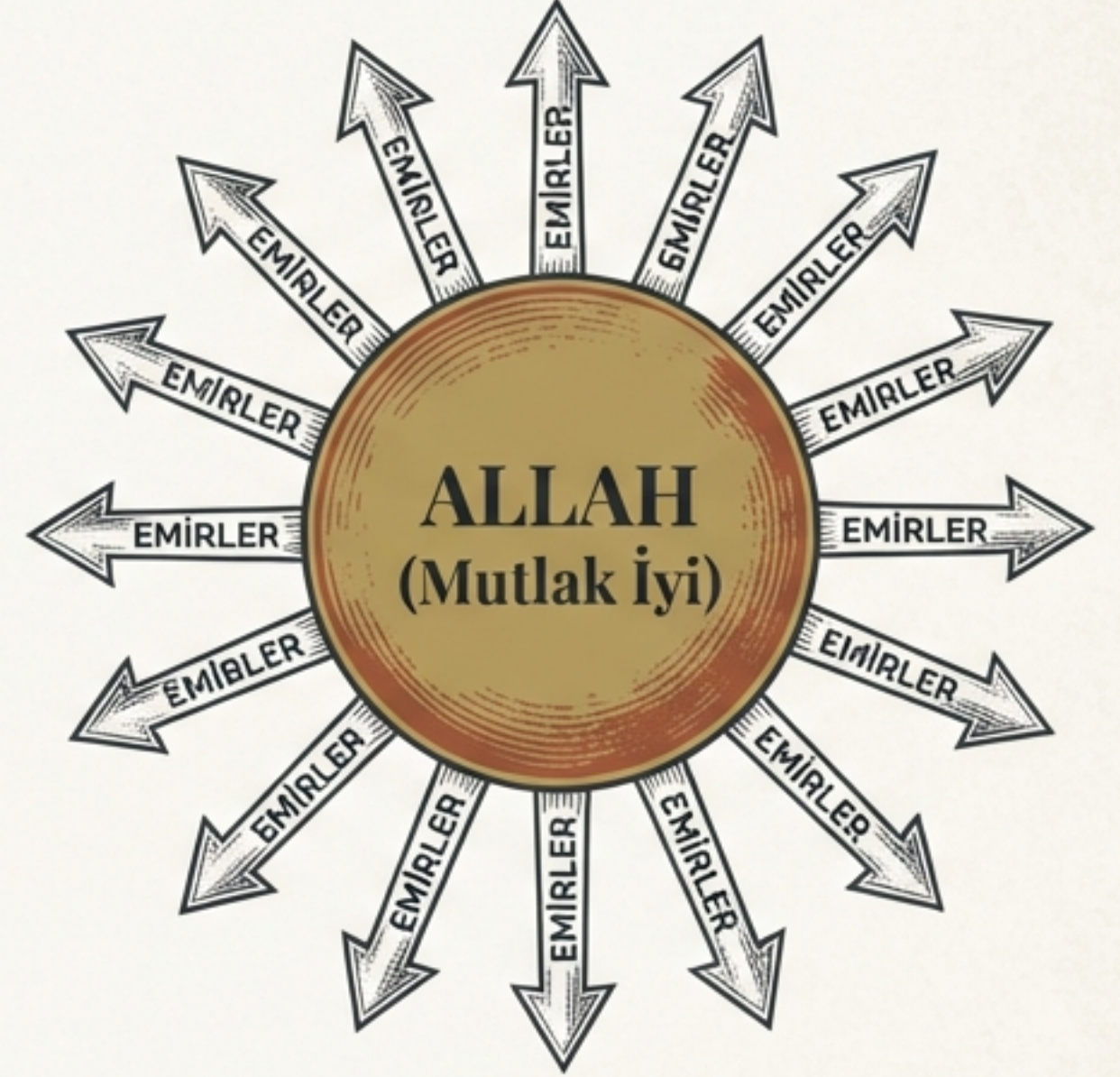
Sonuç: Kendi ahlaki zeminini rasyonel olarak kuramayan biri, İslam'ın hükümlerine tutarlı bir “ahlaki itiraz” yöneltemez. İtirazları sadece şahsi beğeni seviyesinde kalır.

Platon'un Sorusu: İyi, Allah Emrettiği İçin mi İyidir?

Soru: “Bir şey Tanrı emrettiği için mi iyidir, yoksa iyi olduğu için mi Tanrı onu emreder?”

Felsefi Cevap:

Allah, kendisinin dışında, kendisini bağlayan harici bir “iyi” kavramına tabi değildir. Allah bizzat “iyi”nin kaynağıdır. O, kendi doğası mutlak iyi olduğu için iyiyi emreder. Bu yüzden emirlerinde rastgelelik yoktur.

**Allah iyiyi dışarıdan almaz,
Kendisi iyiliğin kaynağıdır.**

Kötülük Problemi: Meleklerin Sorusu

Teodise: “Allah mutlak iyiye ve her şeye gücü yetiyorsa, neden depremler, acılar ve kötülük var?”

Kadim Bir Soru:

Bu soru ateizmin yeni keşfi değildir. Kuran’da melekler, insanın yaratılışı öncesinde Allah’a sormuştur:

“Yeryüzünde fesat çıkaracak ve kan dökecek bir varlık mı yaratacaksın?” (Bakara, 30)

İlahi Cevap:

“Ben sizin bilmediklerinizi bilirim.” (Bakara, 30)

3 Saniyelik Perspektif

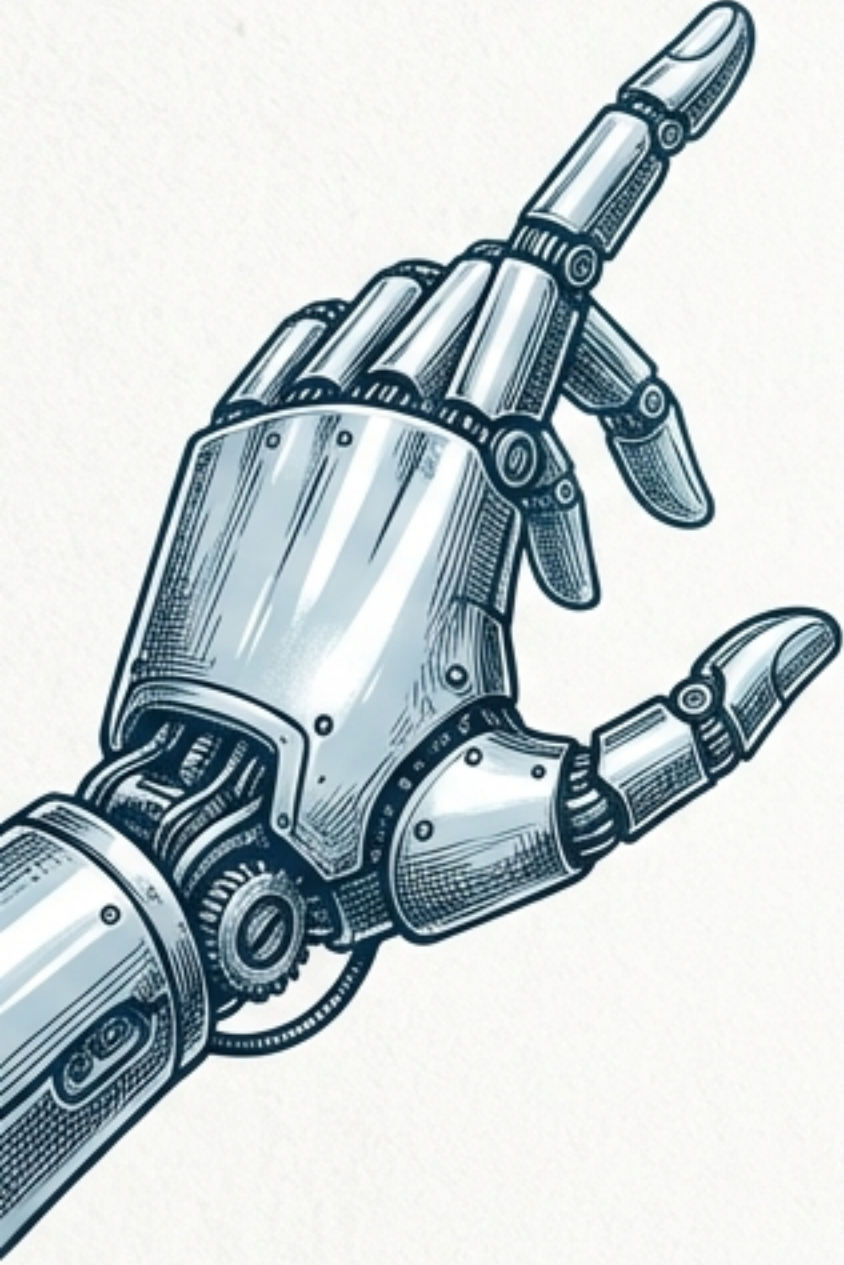
Analoji: 2 saatlik bir filmin sadece 3 saniyesini izleyip tüm senaryoyu, karakter motivasyonlarını ve sonu yargılamak ne kadar mantıklıdır?

Veri: Dünyanın yaşı 4.5 milyar yıl. İnsanlık tarihi bunun çok küçük bir kısmı. Bizim bireysel ömrümüz ise mikroskobik.

Yorum: Hikmetin tamamını şu an göremiyor oluşumuz, hikmetin olmadığı anlamına gelmez. Bu “bilinmezcilik” değil, kozmik haddini bilmektir.

Robotlar, Saksılar ve İnsanlar

Özgür İrade:

İyiliğin değerli olabilmesi için 'seçilebilir' olması gerekir.

Risk:

Özgür irade varsa, kötülük yapma potansiyeli de vardır. Robotlar kötülük yapmaz ama iyilik de yapamazlar; sadece programı uygulurlar.

İmtihan Zemini:

Allah, saksı bitkileri gibi iradesiz varlıklar yerine, iyiyi ve kötüyü seçebilen bir varlık yaratmayı murad etmiştir. Kötülük, bu özgürlüğün kötüye kullanımının yan ürünüdür.

Alternatifsiz Açıklama: İmtihan

Gerçek: Özgür iradeye sahibiz, hem iyilik hem kötülük yapabiliyoruz.

Meydan Okuma: Bu durumu 'imtihan' dışında daha tutarlı açıklayan bir tez var mı? 'Tasadüf' açıklaması, insanın ahlaki ikilemlerini karşılayamaz.

John Hick'in Tezi: Dünya bir 'Ruh Yapma' (Soul-making) sürecidir. Zorluklar, manevi ve ruhsal gelişimimizi sağlar; insanı olgunlaştırır.

Denklemdaki Eksik Parça: Ahiret

$$\frac{Dünyadaki Acı}{Sonsuzluk (\infty)} \approx 0$$

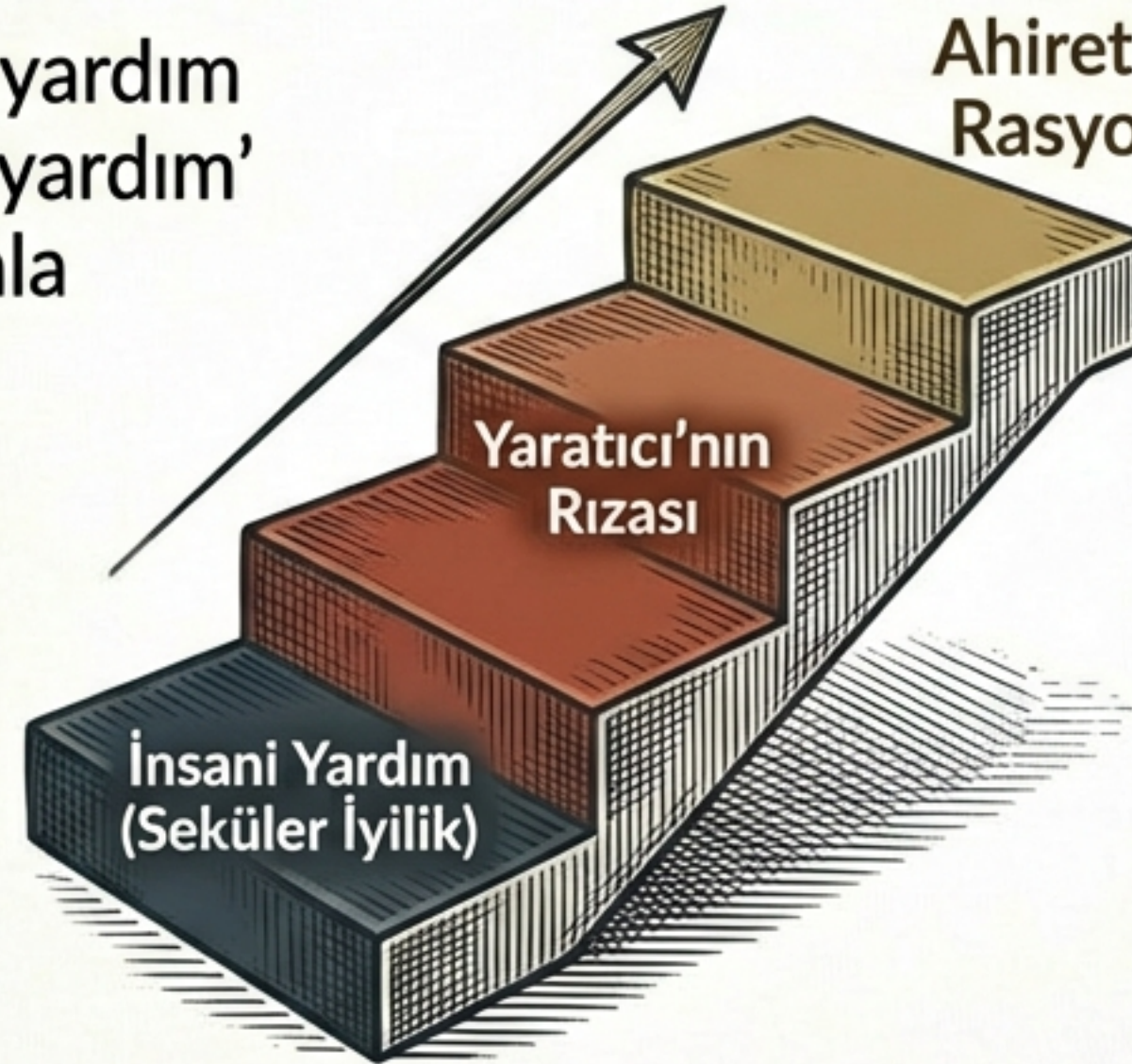
Perspektif Hatası: Kötülük problemini sadece ‘Dünya hayatı’ ile sınırlı sanmak, denklemi baştan yanlış kurmaktır.

Çimdik Analjisi: Sonsuz bir yaşamın yanında, dünyadaki en büyük acı bile “kola atılan bir anlık çimdik” gibidir.

Adalet: Dünyada yarım kalan hesaplar, ahirette mutlak adaletle tamamlanacaktır. Ölüm bir son değil, kapıdır.

Ontolojik Yükseliş: Eylemin Değeri

Seküler İyilik: Bir ateist yardım ettiğinde sadece 'insani yardım' yapmış olur. Değeri o anla sınırlıdır.

Müminin İyiliği: Bir mümin yardım ettiğinde eylem ontolojik seviye atlar: Hem insani yardım yapar, hem Yaratıcı'nın rızasını kazanır, hem de eylemini sonsuzluk perspektifine oturtur.

Sonuç: Allah ile irtibatlandırılan her eylem, sonsuz bir anlam kazanır.

Parçayı Değil Bütünü Görmek

Ahlaki altyapımız doğuştan (Fıtrat) gelir, ancak Allah inancı ile rasyonel bir kimlik kazanır.

Dünyadaki kötülükler, özgür irade ve imtihan sırrının zorunlu bir parçasıdır.

Hayat, ölümlle biten bir süreç değil, sonsuzluğa açılan bir kapıdır.

Anlamalı bir hayat, bu büyük resmi görebilmekle mümkündür.